

Milan Koch

Býtnění I.

VE VŠEM BYL SVÁTEK, když jsme odjížděli – ve všem bylo to veliké nadšení, kterým se otevírají srdce těm nejbzdálenějším ideálům, jichž se rukou z krve, masa a kostí nelze ani na vteřinu dotknout, ve všech těch plechovkách pokecaných šedou barvou až k ošklivosti.

Tehdy byl svátek i ve všech věcech, které jsme potkávali před odjezdem se všemi těmi překrásnými sny o budoucích krocích, s paprskem života, který neumírá.

Všichni jsme byli tak nádherně lidští.

V prosincovém večeru oblepeném čokoládou a staniolem jsme se sešli před budovou Hlavního nádraží, kam nás přitáhly ručičky z velkého světelného ciferníku, podle úmluvy.

S povánočními obličejí, zářícími a vzhůru obrácenými, se rty roztaženými od ucha k uchu, s těly omotanými teplými hadry, v kapsách cigarety, bez rukavic a s tunovými plátěnými konzervami, které jsme odložili na lavičku, když jsme se vítali a mnuli si navzájem ruce, zatímco kolem přejížděly tramvaje a odvážely horoucí srdce do bílého plátna betonových parků, do radosti vedené na obojku.

My jsme na sebe čekali a taxikáři na nás kynuli předními koly, skluznice lyží se leskly v neonovém mrazu, ze silnic splešatěl sníh a my jsme byli volní pod šestnácti lístky obrovského Lotosu Vesmíru, který zobrazoval pravdu jako duševní neprojevení se.

Každým okamžikem, každým dalším příšlým nám slova přeskakovala o oktávu výš. Vítr se zvedal v nezvedání se a lidé hleděli na své nové zimníky jako na cizince, bezbarvé sušené švestky.

Byl ohlášen definitivní odjezd našeho nedefinitivního vlaku a my se podpírali přes vysokou chodbu ke schůdkům vagónu na druhém nástupišti, abychom zamávali výhybkáři, co v pleteném svetru odpoutával od sebe nevyléčitelnou olejnicí.

Železničářům začaly vypadávat zuby, výpravčí polykal vzrušeně semafor a plechovou stůrou pohnuly elektrické ruce nad našimi hlavami.

Do dálky se propadala Praha, podepřená lešením, od vteřiny ke vteřině se zpožděním strašlivé psychické síly všech živých bytostí v zadrátovaném nebi.

Snop elektrických jisker zkracoval naši cestu a my jsme zůstali osamělí, klimbající v podsvícených chodbičkách na kolejích, zatímco vítr proudil kolem uzavřených oken někam za nás do polí, kde jen zajíci měli nastraženy slechy, když jsme kolem projížděli.

Bílé hořící tyčinky mezi prsty, zahnědlými od probdělých nocí, a sny v bílých pláních za černými okny uháněly daleko na saních v obdivuhodném rozbouraném světě, skrytém pod chuchvalci roztřepených vlasů.

Noc překračuje den s prorocky zdviženými rukama.

Z nadýchaných plechových vozů se ozývalo chrápání těch, co dokázali usnout při cestě do náruče těhotných manželek, uplakaných milenek, výskajících dětí a ustaraných otců, kteří uvítají své nejbližší vždy s chladným úsměvem předstírání nebo špatnou zprávou o situaci mezi lidmi jimi na omak poznaných za klukovských let, kdy se housata batolila po strništích.

Snad i rychlíkové zloděje přepadla v tuto osamocenou chvíli únava při pomyšlení na ráno nacpané čokoládovou rytinou v náprsní kapse obnošeného saka trumpetové nálady.

Stanice mizí za stanicí.

Lidé vystupují, nastupují a přešlapují v intuici.

Hranice na Moravě.

To již na noc útočilo ráno se svým ostrím blížícího se východu slunce. Ženy měly

na šijích skleněné korálky, utazení alkoholem chodili močit přes mísu a vojáci se potáceli s Karmou ve flaškách od piva na dvanácti stupních svého mužství. Nikdo si nelehal na koleje, nikdo nelistoval ve svém jízdním řádu, stará panička okusovala jehlici na pletení, proslulý průvodčí si rád přivoněl k umělým květinám, které vadly nad ním v prostoru pro zavazadla, když nám četl z jízdenek jako z Bible. Když štípal lístky na chodbičce, vagóny se spouštěly do tunelu.

Přibouchni za sebou dveře!

Signální světla visela v červeni mezi dráty.

Službukonající úředník za zářivkami osvětlenými okny rozhazoval do telegrafu zprávu o našem vlaku nad psacím stolem, kde ležely srolované mapy a drnčely telefony. Před okna přitáhly dvě dělnice vozík naplněný balíky, koukly na sebe, jakoby odplivly na nástupiště a odešly k podchodu pro další. Vedle v kupé spadlo něco na podlahu. Dítě se rozbrečelo a sladký ženský hlas utěšoval. Kola znovu začala vypočítávat mezery mezi kolejnicemi.

Honza klímal na rameni opilého desátníka a každých třicet minut zavřestěl ze svého bohlelavového snu. Jirka si nabízel a-acylpyrin, vstával a zase si sedal nad zadrátovanou propastí míhajících se pražců.

Volde gestikuloval své nedávné sny padajícím hvězdám za nočním sklem, kde se odrážel Marek s modrým dýmem vášnivé Startky, která odkvétala v popelníku.

Vlak vjíždí na třetí nástupiště.

V údolí Váhu kralovanský nádražní rozhlas sypal větu za větou do zasněženého vzduchu na potrhlé cestující, kteří se cpali do vagónů již přeplněných, zatímco my vystupovali s panikou do kolejí.

Div divoucí, žádný nás nepřejel.

Vlak nás opustil.

Studený vítr trhal lůžka nehtů, když jsme vystupovali ještě za tmy v Lubochňanském údolí ze dveří pokrytých ledem.

Čekárna byla vytopená a pustá se začouzeným stropem, pod níž jsme vybalovali kousky chleba se špekem otočeným kolem prstů, abychom posilnili své žaludky v ranním uvolnění.

Nad čekárnou visela lucerna a pěti sty watty osvětlovala kus bílého nástupiště, kde se po kolejích šiboval sníh.

Do dálky trčely lesy, které jsme jen tušili.

Zimní vesnice byla ještě ponořena do hlubokého stínu.

Navlékali jsme si srstnaté rukavice, vlasy stáčeli do vrkočů pod plátno kapucí a šál, polkli poslední sousto a připjali si na záda ranec.

Vlekli jsme se zavátými chodníky po profukující ulici mezi skrčenými domky, za sebou nechávající hučící peřeje Váhu s pomrzlými břehy.

Cestou jsme potkávali první chodce, směřující proti nám od svých souloživých manželek na šichtu, s oranžovými nehty.

Byli jsme na konci vesnice. Ulice přecházela v pěšinu, která se pomalu ztrácela v kopcích unešených tmou. Sem tam vyštěkl pes ze své přemrzlé boudy. Šli jsme co nejtíšeji. Sníh křupal pod botou, jako by láskou vzdychal po našich celých nevyspalých tělech ploužících se v zástupu.

Tu a tam pozdvižené chuchvalce prašanu kroužily nad klimbajícími se pouličními

světly.

Pár kroků za vesnicí zmizela vyšlapaná cesta pod čerstvými peřinami rozpáranými hubeným prstem roční doby, již vysoko nad zemí, těsně před tím, než jsme přijeli tam, kam jsme přijeli.

Hvězdy visí v ledovém ozónu. Nebe je jimi přeplněno až k zadušení. Pod tou rozlohou se naše hřbety stáčely do oblouku čím dál víc a víc. Nikdo z nás se neodvážil promluvit, ba ani zašeptat se neodvážil. I stromy kolem mlčely, ani pípnutí se neozvalo a vlaky v dálce nehoukaly, i když svítání bylo nedaleko. Pára šla od úst, nohy zapadaly nad kolena a nabíraly výšku.

Průsek lesa. Žádná cesta. Dnes bude jasno.

Měli bychom počkat do svítání.

Chtěli jsme vidět hned první den východ prosincového slunce vysoko nad smrtí a časem. A tak jsme se štváli.

Několikrát blikla baterka. „Zhasni to!“ „Neruš tmu.“

Několik odpočinků pod ověšenými smrčky. Pokaždé zachrastily sirky. Jen zachrastily. Žádnému se nechtělo kouřit nikdy předtím jako v ty okamžiky, kdy hvězdy mizely v nekonečnu. Žádná z nich však nedopadla k našim ledem oteklým nohavicím, jak jsme očekávali, když jsme se báli zapálit si.

Obloha promodrala.

Východ jsme nestihli. Však bude jiný a ještě skutečnější.

Vypadá to, že dojdeme do nebe.

Nohy se bořily do kypré bílé hmoty. Každou chvíli někdo z nás upadl po cestě vzhůru, kde svah končil v příkrém tvaru našich sític.

Když slunce vycházelo, tam, kde jsme nedoufali, nikdo nescházel. Vzduch byl čistý, prolitý výškou a zpola zasněžené klády ležely u potoka.

Hleděli jsme na hru světél z krabice barev, čepice sundali v tichosti a poklekli před pahorkem jednotnosti v zajetí velkého slunce osvětlení, v suvkách holých keřů s radostí snášejíce toto světlo, které se vyhouplo šikmo nad námi. Naše stíny se mísily se stíny stromů. Zimní královna nám otevřela náruč politou úsvitem a my vešli do jejího paláce propichování sluncem, dospěli v koncertu ticha.

Vytvořili jsme serpentýnu v šesti, našlapujíce po stezce od vysoké. Tenké praménky rýmy stékaly z našich nosů do sněhu, kde hned umrzly, vytvářejíce jamku.

Sytě modrá se sytě bílou se líbala před našimi městskými zraky. V tu chvíli naše těla, souměrná a čistá, vznášela se nad krajinou posetou myriádou jiskřících vloček. Nesmírně lehčí jsme byli a za námi žádná stopa nezůstala, která by byla mrtvá stářím a nevěděla o skutečné velikosti přátelství světců a hříšníků, které musí být tak krutě dosahováno za cenu zlomených vůlí a otřesených životů.

J á s á m e . Jásáme, jásáme.

Světlo volně dopadalo na naše stíny.

První salaš na obzoru. Hrnuli jsme se dovnitř jeden přes druhého, sedli do rohů a nezbytná cigareta kolovala ode rtu ke rtu. Zima nás tam málem přikovala za nohy. Museli jsme jít na dříví, neboť nohy začaly popelavět mrazem a mohlo by se stát, že by od sněhu nebyly k rozeznání.

Skákali jsme mezi stromy rozkvetlými sněhem a studené bílé chuchvalce květů

nám padaly za límce, zatímco jsme sbírali dříví na oheň o všem možném. Přitom jsme na tebe vzpomínali a vítr unášel píseň klouzající pily.

Nepatrné krápníčky u očí zmizely s prvními výšlehy ohně.

Kdo z nás v tu chvíli pochopil tu nesmírnou sílu a čistotu ohně, nadarmo se ptát, v tu chvíli, kdy nevyspalí a utrmácení cestou jsme usedli do kruhu, nasávající povětrí, v kterém unikaly prsty po kytáře, vztah duše k duši a tichý ryk to všechno doprovázel, souvislý s karmou našeho skrytého světa.

Horečný neklid, krásný a bezmezný racek marně bijící do hor zářivými křídly, zmizel v rovinách, kde kůra topolů byla oškrábaná lidskými nehty chtění.

Vařili jsme čaj a chleba smáčeli v hovězích konzervách. Přežvykovali jsme chuť žít. Vítr se zvedal bílou krajinou, zahaloval rozfoukaným sněhem smíšené pocity, které se rozevřely ve větvích nad námi.

Nasekali jsme chvojí a ucpali jím mezery mezi trámy představ, zbytek rozložili na podlahu; a stopy, které k nám vedly jako skici předurčení zmizely v závějích.

Teplo začalo kroužit pod střechou zavalenou sněhem a první kapičky stékaly do krápníků.

Tento sníh už neroztaje.

Šli jsme si stoupnout před boudu styku se zapálenými svíčkami, jejich plamínek stoupal kolmo vzhůru k našim očím, které byly obráceny na žlutavě ledové slunce, jehož běh se naplňoval v západu. Náhle prasklo. Černý klikatý blesk přejel po jeho vytrvalosti. Bílé ruce zpod obzoru Malé Fatry se snažily jej zachytit svými černými životními čarami na dlaních, ale slunce je nezadržitelné.

Z Martinských horlí se ozval tichý nářek varhan a houslí. Nějaký šaman ze zastavárny stříkal do naší nesouvislé řeči gumovou hadicí nepřetržitě šero. Vlasy se nám naježily do strany a svíce zhasly, jako by někdo otevřel v obloze dveře. Skutečnost našich těl se zhroutila v předráždění. Jen naše stíny se odehrávaly v divokém pohřbívání vůle, která neměla příčiny, jen ledové šupiny na svém rébusním pupku.

Daleko se ztratit, rozplynout a otevřít svá srdce.

První večer vysoko nad světem – hudby sfér zaznívaly Velkou Fatrou. Plameny olizovaly začazený kotlík, ve kterém vřela voda pokroucená meltou. Myšlenky nebyly slabé a mělké; stíny přeskakovaly o zadehtovaných stěnách salaše, kytara hrála Soňu v Jirkových dlaních a my se chvěli a pobrukovali do taktu naplnění vykopávkou za zrcadlem, kde jsme věřili svým očím, nalezení na různých strunách – a čísi ruce se po nich pohybovaly v akordech pozemských výšek a hloubek.

Tíhu tmy nebylo cítit, spíše povznášela. V dáli vyli vlci na žlutavou kouli, která si vyšla na oblohu s písní za písní.

Vítr se utišil v moři stínů.

Marek nabíral před boudou sníh do kotlíku a viděl, jak se srdcí vyrůstaly tropické rostliny – vrůstající v jednu... a byli jsme lidé.

Hory dýchaly jemně a pravidelně.

Hvězdy se leskly ve sněhu.

Povznesen nad představy zapálil si Jirka Dětvo před boudou a vykouril ji do kopců s jasmem světce ve tváři.

Dole bylo vidět několik převržených světél – jinak sníh, sníh a tma.

Začínáme vyzařovat.

První den splývá s půlnocí. Polovina nás vytáhla spacáky jen proto, aby s očima zalitými rýmou objevila ráno – stříbrem svěží. Vytvořili jsme dva milostné trojúhelníky. Jedni se spánkem pod líčkem, druzí u ohně, popíjejíce z kotlíku živou víru v čistou tažnost proměny. Dříví praskalo, nohy byly volně nataženy, těla opřená o klády vdechovala prostor.

Tu a tam zakroužila cigareta a my letěli, letěli nekonečnem s tváří od marmelády.

Plameny nemilosrdně polykaly vymrzlá polínka, chvějící se žhavé uhlíky vdechovaly kyslík a pozvolna vyčerpané proměňovaly se v popel, který se mísil s hlínou bajek a zázraků.

Podivný hlas nás svedl na Kútníkov kopec, jen ukázal, odkud vychází, a zvrátil se do tmy. Nedalo by se říct, že jsme jen tušili vznešenost, my jsme ji cítili všemi smysly. My jsme na sebe mohli sahat bez ostychu, dívat se sobě do očí jsme mohli, viděli jsme, že mluvíme k sobě jako k Němu.

Byli jsme jedno – duch, příroda, nesmírno.

Nakonec nás únava přece jenom zahнала do kouta, aby všem nakonec po čtyři hodiny hrála na rozloučenou. Zabalili jsme se do spacích pytlů, zipy zaskřípaly mezi zuby a srdce se nemohla dočkat dalšího dne.

Vše v proudu bylo – radost následovaná štěstím. Dlouhý den to byl.

Bílé Satory.

jeden z nás, myslím, že to byl Honza, obrovsky zazíval ze spacáku a vyrazil vyvýšenými dveřmi do rána. „Něco se děje!“ Jeho výkřik nás všechny rázem probudil. Vykoukli jsme rozezpale z otvorů spacích pytlů, mrkli na sebe a vyrazili za ním ven, jen tak bez bot, jeden přes druhého – tam, kde bylo světlo. Druhý, třetí, čtvrtý, pátý, šestý před boudou vyrážel neartikulované zvuky a ty se nesly závějemi sněhových mravenišť k lesům a skalám – klidu ničeho. Ze větví na nás nepadalo listí, ale sníh, bílý sníh zázračného poutního místa. Váleli jsme se jeden přes druhého, sníh se na nás nabaloval a zase opadával. Když byl někdo nad všemi, rozhlédl se a vždycky zařval jak lední medvědice, která má strach o svá mláďata: „To jsem neviděl!“ a zmizel pod dalšími udivenými.

Ve všem byl vidět prostor. Procházel všemi okamžiky a hnal se dál přes naše nekonečno. Byli jsme součástí něčeho a vrněli: „To jsou rozměry.“ Chtěli jsme dosáhnout na jejich konec a to, že jsme nedosahovali, byla palba.

Klíčili jsme ve sněhu. Tam ve sněhu opravdově. Nikdo z nás předtím nevěřil, že se dá klíčit na mrazu uprostřed vrcholků zapaspartovaných ledem a tichem, táhnoucím se dál a dál na praskajících lavinových polích, chřupajících vymrzlých potocích. A ty stromy úhm, hm, hm – knížata Velké Fatry.

Dolů, nahoru klouzaly naše pohledy a už je nikdo nedokázal zastavit. N I K D O .

Pojďme se projít po veliké slavnosti.

Po bílé kávě silně oslazené sazí a rozehrátém chlebu se někdo chopil fotografického oka, jiný lyží, nebo jen tak po jedné dvou deckách rumu z jasného nebe – každý sám či ve dvou vyrazil do krajiny podobných myšlenek.

Lyže s umělou skluznicí se smršťovaly v závějích a stoupaly jako první ještě výš, než se dalo předpokládat. Každý objevil pro sebe nějaké neznámé místo, za smrčkem nebo za pařezem, kam se posadil do slunce s rukama prokřehlými mrazem a mlčel do daleka s duší /5

pokrytou sněhem – naplněnou Její krásou a Jeho krásou.

Stoupal jsem za Pepou, oba zabaleni do potu, celou hodinu vzhůru. Na hřebenu foukal silný vítr, jako by nás počítal. Shora byl pohled navždycky. ani jsme nedýchali, notoricky vyzvednutí do oblak. Země se roztáčela, potažená svahy a údolíčky. Nedala se ulovit ta baculatá holka na břehu proudění s udičkou lásky. Ona lovila – divoká rybářka bílých vlasů a pro ryby bylo štěstím nechat se ulovit do jejích sítí – z nichž byly vhozeny zase nazpět a než obepluly obecní dům, byla ta rybářka zase jinde – tatam. Na jihu bublal v mlze Černý kámen.

Protahoval se prostor a opisoval oblouk v doživotním fenomenálním strachu s chobotnicí na modrém čele.

Pod námi na návětrné straně celá vesnice seníků se krčila a jako by jejich věčnost nastávala každým okamžikem.

Sjížděli jsme k nim, křížující svah stopou lyží a rukama v rukavicích na holích, s koleny pokrčenými a zakleslími do sebe proti větru v hlubokém sněhu, který odlétal pomocí větru na druhou stranu, olizujíc hřeben.

Dříví seníků bylo prolezlé červotočem. Celek za celek se nevydával a proutěné koše, které visely pod pomyslnými okapy vedle dveří seníků, trhal žonglér mráz.

Seníky byly zasypány černými notovými sešity. Jako bychom někoho překvapili, když jsme stanuli mezi jejich stěnami, opojeni jízdou a svistotem vzduchu kolem uší – – – jako... by se někdo ukrýval za jejich dveřmi, protože před námi nestačil utéci. Kdybychom se bývali přiblížili potichu z jiné strany, z jiné, neskutečné strany, mohli jsme ho dokonale překvapit, chytit za límec, pořádně jím zatřást a zhurta na něj houknout: „Co že to tu vlastně pohledáváte?“ On by však stejně mlčel o svých plánech, stejně bychom z něho nic nevymáčkli, i kdybychom si před ním klekli, sepjali ruce a modlili se, i kdybychom mu nasadili kudlu na krk, on by mlčel a usmíval se. Také bychom se ho mohli pokusit zmást. Přišli bychom – – – jakoby náhodou, potichu... nedat mu čas zmizet, dělat, jako bychom jej neviděli, projít kolem něho a znenadání udělat překvapený, slušně jej pozdravit, jít dál a popřípadě jej odněkud – – zpozvzdálí pozorovat bystrýma očima.

Kdyby však odpověděl na pozdrav hlasem skoro lidským, tak jak se o něm píše v některých svatých knihách, určitě by nám nohy poklesly a brady třást se začaly. Nakonec by to došlo tak daleko, že by se nás dokonce jen tak zeptal: „Co že vy tu děláte? A kam máte namířeno? A odkud vůbec jste?“ Co potom pak? Asi bychom se hloupě usmáli a ukázali neurčitým směrem nakupovače zákusků. Stejně – – – dopadne všechno jinak, tam, kam to dopadne, a dlouho trvá, než se to zase podaří zvednout... než se někdo odváží pozdvihnout to ke svým zvědavým očím.

Marně jsme ho však hledali, nahlížejíce do každé boudy pod zásobu píce lesní zvěře. Jen myška se nechala na okamžik spatřit v jedné z nich.

Nechali jsme otevřené dveře do dopoledne, sundali lyže a vlezli do jednoho tichého domu, z něhož byl nejlepší výhled do vyznání. Pohodlně se posadili do sena, jako bychom klesli do nejlepšího křesla hotelu světa. Ovanula nás vůně bývalého zbytku jara, který se tam krčil s radostným sluncem uvnitř usušených pampeliškových listů.

Nechali jsme se obejmout stébly a hleděli přes nepokřtěný práh. V nedaleku, kdybychom šli rovnou za nosem, byly k sobě přitisknuty vrcholky Nízkých Tater jak zástup milenců. Vztahovali jsme po nich ruce... vždyť byly nadosah, jen se pořádně natáhnout. Nervóz- /6

ně jsme začali s nimi mlát páté přes deváté a volat na ně vysokým hlasem několikanásobných ozvěn: „Pojďte, hory, pojdte blíž!“ Ale ony zůstaly ve svém zvětšeném modru a jen zavzdychaly odpověď sotva slyšitelným magickým okem zimy.

Zpáteční cesta vedla přes lavinové pole. Převáděli jsme se šikmo nahoru – vítr sílil a postrkoval nás kupředu. Náhle to s námi začalo pořádně křupat. Zavřeli jsme oči a čekali, kde se objevíme, až se utrháme, napnuti spolu s haldou sněhu a kamení. Nic. Jistoty jsme však nabyli až v polovině svahu, to už jsme věděli, že si lavina jen tak přátelsky pobrukuje a usmívá se ve svém jiskření pod naší nejistou nohou. A vůbec jí nebylo smutno.

Na hřebenu, to už kroužil předvečer nad východním obzorem, nás poplácával vítr po ramenou tak silně, jako když potkáme po dlouhé době přítele v nečekaném zákoutí života, s kterým jsme se dlouho neviděli a který nám tímto přátelským poklepem dává najevo, jak zchlapštěl za celou tu dobu, co pracoval v dolech na čas a na normu. Obyčejně taková setkání nebývají radostná a při nejbližší příležitosti vezmete nohy na ramena. A tak jsme učinili i my. Šusem jsme klouzali dolů a již z dálky jsme viděli, jak na nás Jirka radostně mává zlomenou běžkou a rozpáraným zadkem seveřana. Skákal jak pomatený krokodýl a když nás rozeznal, odhodil zlomenou dřevěnou nohu, ukazující pravou rukou na západ. Zastavili jsme se bravurním pádem před ním a teprve když jsme se zvedli pochopili, proč tak vyskakoval a na západ ukazoval.

Za opačnou stranou útesů Malé Fatry mizelo slunce z kalendáře časů zalitého potem. Slunce zapadalo za malofatrácké ledovce se sytě rudým tónem paprsků. Tlupa drobných mrakounů klopýtala po obloze a bila nejrůznějšími tvary do našich nahých vyjevených obličejíčků.

Stáli jsme tam celou nevidanou chvíli, někdo opřen o kmen stromu, někdo na bobku rozehříval sníh, druzí jen tak ve svahu, jako by z něho vyrůstali – na krok nebo i na celých deset od sebe, plně soustředěni... spráskání krásou. Šero začalo pozvolna vykukovat z okraje smrko-
vého lesa a plazilo se k nám tajemné, bez světél lokálů věšelo se do smyček kopců.

Jak nesnesitelné by byly dny, kdyby slunce nevycházelo a ani nezapadalo - - - to už pak by snad nebyly ani dlouhé trhavé výkřiky, to by byla jenom černá nepřerušovaná čára.

Vzali jsme to klusem k boudě. Měli jsme hlad jak nedaleko se potulující bradatí jeleni.

Pánev prskala vůni, ešus vrčel varem a upozorňoval Voldeho na pálící se rukavice.

U večere z předklonů jsme spokojeně krkali jak jeskynní lidé a snili s otevřenýma neurotickýma očima u blikajících řeřavých uhlíků, popelíce se a smějíce se až k fantazii. Protáhli jsme svá čela až k svatým horám okamžiků, skrčeni vedle sebe voskovali jsme je skyvem a nalepovali klihem za skutečnost, která tála pod nahřátými rulovými kameny, zatímco Země uháněla v kadeřích mléčné dráhy s těžkým, neopakovatelným Sluncem.

Myšlenka doháněla myšlenku a my sublimovali věky, bijíce do skla podvědomí. Vyslovovali jsme se pro a potlačovali zuřivé malby podivínství, navoněné čajem z Gruzie.

Uchvácení, vyrvání a roztrhání toužili jsme vniknout do přeplněného prázdna zubní pasty, která nám začala podléhat skrz otevřené dveře, pěníce mezi haldou dříví vyzývavostí.

Na některých výročí naskakovaly modřiny a v mrazu se měnily v bílé papírové koule neuhasitelné lidské žízně zázračných poznání.

Otvory sušících se podkolének jsme zakládali nad plameny a sténající upíři se zjevovali, opouštějíce kouř pak smutně pohlíželi na kolující feldflašku, která vydávala vůni rumové tresti a mísila se za vyloženými kartami s gongem deváté hodiny červeného nosu. Upíři však /7

s námi dlouho nevydrželi, odpoutávali se od našich ponožek a letěli ledovými květy severáku napříč kupou konzerv ke kulovým galaxiím.

Tam do té noční zdi byla zasádována skoba marného volání.

Bez tíže vlastního jáství proplouly naše myšlenky obalené v hovězích soustech oklamanou filosofkou promočených nohavic, odloženou na noc do úsvitu vysokých barev.

Usmrcovali jsme myšlenky o lásce, až jsme se zděsili nakonec sami sebe, když ležely u našich nohou, bosých a prokřehlých, s očima v sloup a jen jen přinést černou krabici a jen jim dát ruce na prsa křížem, jak se to v u mrtvých dělává, a jen jen je pochovat s hlavou do kopce do přemrzlé kamenité země s tvrdým srdcem. Chvilku jsme nad nimi okouněli, nevědouce, co s nimi počít máme si, vybíhali jsme před boudu pro sních a s formičkami, ve kterých jsme z něho potom nad démonickým ohněm vyráběli živou vodu - - - polévající s ní ty mrtvolky, co se naskládaly podél ohniště, ty slepé okřídlené žížalky, tančili jsme kolem nich divoké rituální tance se slovy: „Jděte, jen jděte jen a rostěte ze snad-lidí.“

Byl poslední den roku.

Ráno do zkřehlych lyžařských bot nořili jsme revmatická chodidla. Oči slepené odpadkem snů z půlhodin žmoulaly ohebnými pohledy do zadýchaných obalů protějších skal své vizionářské skici.

Bohouš vyprávěl svůj nejopravdovější sen. Ze sna.

Představovali jsme si zástupy člověčích zad před zasklenými výlohami náleven, udýchané ženy za mycími stoly perverzních parád, děti v koutcích pokojů, potají seznamující se s nekompromisním baronem alkoholem a okna zatažených oken, po jejichž roletách lezli z tmy první rozčuchaní opilci.

Honza s Pepou si nasazují lyže a chtějí ujet do Slunce. Celé dopoledne stavěli odrazový můstek jedinou polní lopatičkou a dokázali se v něm naplnit... druh druhá horizontem hry, sami boží bez kolků na čele.

Pozor jedou! A jeli – a jeli; sních vyprašovali do stran a ten vesele hodoval, třpytíc se v našich očích. A potom vyskočili s účtem ke slunci a zapadli do hluboké závěje v protějščí stání s roztavenými křídly.

Vycházeli a vcházeli jsme do svého objeveného věčného domova, luskali prsty, modelovali sny ve sněhu, sjížděli slalom a chrchlali.

Na prsty útočil neusychající silvestrovský mráz. Mezi obalenými keři se mihla zrzavá veverka odnášející si lískový oříšek do větví staletých smrků.

Svazovali jsme dříví do otepí a neznámé chvění proudivo od ruky k ruce. v Jiříkově vidění svátečních rukavic se objevila bezva souška. Mysleli jsme, že se máme akorát = tedy vydržíme ještě nějaký ten den. Pepouš měl bzbz ohnivé slechy při velkých zásecích do vymrzlého dříví, Honza prováděl tutový hody bajonetem na stavěcí psy své touhy a vypadal jak Eskymák na lovu tropických mamutů, přitom byl rozvášněn tak silně, že polkl výstražnou píšťalku, kterou chrлил nadávku za nadávku na ještě podřimujícího Bohouše ve skicáku. Marek sešíval horkou jehlou své roztrhané deprese – k tomu červenou nití, která nebyla místní.

Jírka odešel milovat své hnědooké strnisko vousekfousku do rozžatých větví bezproudových výhledů, pokoušel telekinezi a nakonec se vznesl nad dvoumetrový val závěje, převtěloval se do lovce drahých kožešin a sledoval čerstvou stopu šťastně hopsajícího jednorohého výškového zajíce, který jej dovedl až k polorozbořené zemljance, kde dával bach... bach, /8

aby jej neoddělal některý ze zapomenutých partyzánů.

Okraje hvězd zbavily nás pohraničí našich Já. Oběžnice polykaly vesmír, meteory mazaly linoleum tmy hořícími vojenskými knížkami a my seděli u ohně dotyků s izolovanými prsty nového roku.

Veliký mokasín noci přišlápl poslední den v roce. Někteří z nás vytáhli poslední špetku soli pracně uschovaného alkoholu a stáli se poezií.

Hodinu před svítáním jsme kašlali do spacích pytlů poslední zbytky unavených průdušek, choulili se k sobě, mlhavě... třpytivě – náměsíčníci! a oheň zvolna pohasínal. Poslední snopeček jisker před klížícími se víčky, poslední polní salát nejmocnějšího a potom hluboký spánek v krčku houslí. Dobrou noc, časná hodino ranní! Dobrou noc, špalku... Dobrou noc.

Rys rychlejší než zvětšovací sklo. marabut! Marabut! Vyšší než konvice na kávu z bílé mlhy – která přišla jak na zavalanou a rozkramařila se tam, kde vyhořelo loutkové divadlo. Ó fatrácké mlhy!

Kroutili jsme se v existenci jako hadi. Pošmurná pneumatická kladiva, telegrafní klíče demonstrujících gladiátorů!

Nový rok ve starých špinavých košilích. Venku se dotkla kopců vánice – nastala pekelná svatba v klobouku z manilské slámy.

Seděli jsme ve spacích pytlích a vzpomínali na to, co už jsme zapomněli, zatímco šedivá mračna unikala k jihu.

Živel přírody se svíjel bez ohledu na to, jestli si člověk „nový rok“ vymyslel, nebo ne.

Hlasy bez rámu bloudí po nezapomenutelných tvářích ve stínu v kruhu společenských pohrom, stížených hysterií.

Pepa, jehož přezdívkou ukrývá se pod ptačí samotou havraní kštice, sedí pod svíčkou a čistí si nehty sekerkou. Prameny vlasů mu vytvářejí nad vysokým bílým čelem neviditelnou nabídku k sňatku s bratrským hustým obočím, pod kterým se skrývá šílenství kamenouhelných očí, které vydává v těch nejtěžších chvílích gigantickou teplotu přátelství – ztvrzenou krápníkovým tajemstvím v podzemních slujích rozjímání. Nepatrně vystouplé lícní kosti, potažené týden neholeným strniskem stejné barvy jako jeho vlasy, ukrývají mikroskopické boje nesčíslných válcíciých buněk. Nesmělá červeň chvějících se rtů se zaráží na zdravé sklovině vlčích tesáků. Jeho postava vytváří průměr nad hlasem příbuzných řečí. Je tulákem, šumícím svým hlasem po stovkách prošlých silnic neporušeným rytmem lásky. Je skrytým Buddhou, bubnujícím parketovými prsty po žíhaných současnostech zemdlených hostin. Rád se prohání po sluncích a neznámých planetách, kde vystává, v tichosti pozoruje neznámé tvory s živým pohybem zbožnosti. Nepotřebuje dělat umění, neboť jej vyzařuje. Jeh čistota mlčení a čekání zastihuje pochod tisíců ozbrojených zástupů po zuby od nártů.

Jirka čichal k lahvi od rumu a do náprsní kapsy zastrkával si zbytky toaletního papíru. Jirka, ano, Jirka – katolík duší, tma boží v temnotách přitažlivost velkolepého hymnu, ten, jenž miluje Jeho jediného, Bhakti-jogín, bolestný mistr ohnivých básní na filosofických bitevních polích, střela srážející jablko poznání, Mojžíš s cukrátkem vztekliny – unio mystik s ohryzanými nervy, další ukřižovaný Slovan roztomilou ctností starých dívek; na kolena, hlupáci! žumpaři se svou smradlavou politikou – poklekněte před podpěrou tohoto kostela!

Veliký epos rozprostřel se nad horami a sny, tisíce nedokončených vět nám zmizelo v mlze.

Veliké špinavé molekuly vody padaly z rukavic a kostkovaných košil do ohniště a naše prsa s jemným chmýřím uprostřed dýchajícího času pozdravovala Kostnici.

Zase jsme celou noc nespali – škrtili sirkami a dělali otvory do tmy. Veliký obrozenecký vesmírný mozek nás zavalil a dal nám napít, až jsme zblbli.

Sta motýlů poletovalo pod vyuzenou střechou tak dlouho, dokud si nepřipálili svá pestrobarevná křídla a nespadli k našim už dokonale plochým hlavám.

Jinovatka perlami okrášlila usedavé stromy.

Odpíchni to! Vlevo, vpravo... hlubokým bílým písmem – bílým rybníkem, strží krásy – hlavou do skrytých kořenů věcí, nadskočit přes dopolední lesklý výron potoka – prorazit jeho tenkou krápníkovou skořáčku větrem pod skluznicí, s hlavou modrou od oblohy, s rukávy promočenými bílými horami sněhu. Dolů úvozem prapodivného mládí = vesele nebo smutně = je + to pravdivé zasněžené jsoucno?!

Verše se rozhýbaly našim rychlým veršem sjezdu, smyky odkrývaly zamrzlou hněd' země. Smrt za námi dělala kotrmelce v krupicích a pak se vznesla, vzdávajíc se do svlečeného proutí pod skálu – jako sladké stydlivé dítě běžela na malou stranu.

Z hospody se vyvalil kouř /povídej mi něco originálního básníku/ a teplo se proměnilo v páru.

Výčep byl poset püllitry a před námi stáli nazí horalé, svalení v husté kožichy /všichni k nám obrátili své neznámé výrazy tváří/, rychle jsme za sebou zavřeli namořené dveře, zamkli jsme je na klíč a prsty nám na nich zůstaly navěky.

Jeden ryšavý souseď smutných slov s vysušeným obličejem a s vlající kravatou, přelácanou velebnými barvami oděvního průmyslu, nás chtěl obtáhnout svojí řeznickou zástěrou, svojí rváčskou písní. Někteří hosté se za něj omlouvali a nosili nám velké malé rummy k poslednímu stolu, od něhož byl vidět les nohavic všech v hospodě.

Honza se houpal na židli jak na svatebním loži a stával se čím dál tím méně bledším, až zprůsvitněl. Jen jasně žlutá tekutina byla viditelná v jeho nikotinem oblepeném žaludku.

Řeka čaje tekla po bílém, ptáčky kyticíkováném ubrusu. Vzduch – vzduch! praskal pod sklenicemi, které se tříštily v mozolnatých pravicích dřevorubců.

Jedna stará elektrická pila stála opřena o červenými cihlami zděný květináč, z něhož vyrůstala veliká dvoukvětá konvalinka, hebká na pohled jako smuteční pochod. Zuby na lisu pily se zvětšovaly a zakusovaly se do děje dlaždic, z nichž prýštila krev, zvoucí k divokému tanci, který měl zbořit život a obehnat jeho trosky krásnou řečí.

Úsměvy ztvrdly a užívaly se spolu – pod zeleným kapradím, které padalo ze stropu na zářivky.

Pomalou se k nám blížila rtěnkou zvýrazněná tvář, posadila si měkké stvoření na klín naproti našemu stolu na zemi, rozevřela své smaragdové zuby a ostružiny z dásní padaly z výšky podobenství k nám do popelníku. Elektrické hodiny nad reprodukcí Cézanna Zátíší s ovocem začaly vykapávat na okna tmu.

Proskočili jsme sudem cigaret a pak rumovou pípou ven do drogy noci směrem k naší skrýši, vysoko ke hvězdám, s jedním litrem Myslivce, s nohama zasádrovanýma ledem, těžce našlapující ke svým.

Vzhůru jen pořád vzhůru, lyžařskou holí se podpírat a vláčet za sebou klavír pocitů bez klávesnice a 666 klacků nikotinu v teletině a haluze hvězd ve své hlavě.

Kluci nám přišli naproti, pomohli nám od některých věcí a zmizeli za svitu baterky ve svahu, zcela čerství – v náruči jim hopsalo srdce.

Sedli jsme si s Pepou na jejich stopy a dívali se na stonky sněhu starou nocí daleko do paranirvány, kde bílé laně duší přeskakovaly náš tělesný džas.

Letmoučkový záběr zespona z předposledního dne.

Loupežníci, neúnavní loupežníci. Už jsme nevěřili, že vůbec chodíme, už jsme nepotřebovali spát, už jsme nepotřebovali jíst.

Byli jsme neúnavní, nesoucí odpověď, neodpovídající za sebe.

Naše dětské tváře šedivěly krásou, vítr profukoval naše plíce a my jsme byli největším zkrhlým bodem, který dospěl za OKAMŽIK.

Šli jsme šikmo do kopce. Kol dokola bezzubé ticho plné děravé oblohy. Šedivá mračna plynula po obloze a hory se vyjasnily. V šípkovém keři pípнул ptáček zapomenutý padoucníci. Daleko, daleko bylo vidět.

Nad námi stará lípa byla obalená mlhou, jako by odjakživa neměla nic jiného na sobě. Když jsme vystoupili až k ní, lehla si na nás mlha plnou vahou. Rychle jsme uskočili k jejímu okraji, takže půlky našich těl byly v mlze – jedno oko v mlze, jedno ucho v mlze, jedna noha v mlze, jedna ruka, půlka žaludku, půlka plic v mlze; druhá část našich těl viděla daleko – daleko byla viditelná.

Byli jsme jen v košilích a v slabých svetrčících, s jednou kostkou cukru, s jedním citronem v zadní kapse. Celá naše zásoba.

Odněkud ze strany hlas šumícího lesa nás zval do svého věčného náručí, abychom se vzdali šíleného Světového podniku, abychom ulehli do houpaček z mamutích kostí, abychom odhodili pitomou uniformu, kterou stvořila móda, abychom chytli do rukou pár hrubých nástrojů z kamení a špičatých kostí, abychom dlouho neznali oheň, chodili skloněni kupředu, měli nízká čela, dozadu ubíhající krátké chlupy na temeni a malé brady, abychom mohli řvát bez zábran na lední medvědy, ale ne s úmyslem zabít, abychom skočili na jakoukoliv divošku za zvuku šamanova bubnu, s nožem v hubě, kdyby nám chtěla dát opět kousnout jablka ekonomické reformy, abychom uměli zahnat civilizaci lukem vlastní výroby, abychom mohli použít víc než jednu polovinu svého mozku k magickým účelům, abychom se mohli volně potulovat po zemi, umírat na uštknutí hada, abychom se chovali tak, aby se nás zvěř nebála, abychom patřili k zemi celým svým pohlavním orgánem, abychom malovali na stěny jeskyň a vyprávěli si antipsychopatické příběhy za zvuku vrbových píšťal a chrastících kamínků, abychom se naučili jíst jen pošlou zvěř a nebyli lidojedi a vítali jiné kmeny bez rozdílu barvy pleti a názorů, kterými by omezovali sebe a tím i nás, a vítali je bez náčelníků, s dlaní plnou čiré vody z horských potoků za jarního tání, abychom se živili spíše rostlinnou potravou. Abychom začali znovu z prvobytně pospolné společnosti, jako lovci dojmů mladší doby kamenné.

Vykročili jsme do mlhy na opačnou stranu – tam na tu stranu, kde se neozývalo žádné volání. Viděli jsme jen obrysy toho, který šel před námi. Ostatní byli hmatatelní jen po hlasu. Všechno se ztratilo v mlze. Přestali jsme na sebe mluvit.

Začali jsme se ztrácet sami sobě. Mlha se rozplývala do mlhy. I ti nejbližší se vytratili z dohledu. Nebylo jich třeba. Nebylo třeba ničeho hmatatelného.

Poslední den je věčný.

Tento soubor je volně k užití pro osobní a studijní účely. Komerční šíření zakázáno. Další texty z pozůstalosti Milana Kocha a ediční poznámku naleznete na stránkách Libri Prohibiti www.libpro.cz. Pokud jste v těchto textech objevili nějakou chybu, prosíme, obraťte se na editora e-mailem ondra.hornik@gmail.com.

Tento výstup vznikl v rámci zastřešujícího projektu »Paměť jazyka, svědectví literatury: analýzy literárního a lingvistického prostoru napříč žánry a kontexty«, projektu »Příprava vydání díla Milana Kocha« řešeného na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy z prostředků Specifického vysokoškolského výzkumu na rok 2016.

© Milan Koch, 2016

© Bc. Ondřej Horník, student Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, 2016